

บทที่ 5

เงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

การศึกษาเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้ เกิดขึ้นเนื่องจากสมาชิกกลุ่มและผู้นำกลุ่มให้ความร่วมมือกันในหลายด้าน รวมถึงการมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันและการจัดการทรัพยากรของชุมชน การพึ่งพาอาศัยกัน การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและชุมชน ซึ่งจากการวิจัยนี้ได้ศึกษาเงื่อนไขของการเกิดความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ทฤษฎีพึ่งตนเองของชุมชนชนบทในรูปแบบ TERMS กล่าวคือ 1) การพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี (Technology) 2) การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ (Economic) 3) การพึ่งตนเองทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resource) 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจหรือทรัพยากรมนุษย์ (Mental) 5) การพึ่งตนเองได้ทางด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural) โดยการพึ่งตนเองได้นี้เกิดขึ้นบนฐานของคุณลักษณะของผู้นำและสมาชิกในกลุ่มดังนี้

คุณลักษณะของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น

การเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้ คุณลักษณะของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการเกิดความเข้มแข็งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้นำกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น

ในประเด็นบทบาทของผู้นำกลุ่มน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ในการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้ มีบางประเด็นที่เห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ มีความเข้มแข็งแล้ว และอีกประเด็นหนึ่งที่ยังเห็นว่าอาจจะยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร โดยนางสุนีย์ ชัยโชติ ผู้นำกลุ่มและประธานกลุ่มมองว่ากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นมีความเข้มแข็งโดยให้ข้อมูลว่า

“...กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นทุกคน ในกลุ่มมีส่วนร่วมมากที่สุดในการทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของ การดำเนินกิจกรรมร่วมกันมาต่อเนื่องเป็นเวลานาน ส่วนของการสร้างงาน

เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อย่างน้อยกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นทำนบ
ไม่ได้นำกฎหมายเข้ามาบังคับเรา และภายในกลุ่มยังมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกด้วย และที่สำคัญสมาชิก
มีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมในกลุ่ม แบบร่วมคิดร่วมทำร่วมสร้าง ฉะนั้น
ตรงนี้จะทำให้คนเข้าใจกัน อยู่ด้วยกัน ได้นาน และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน ได้
หากการรวมกลุ่มกันแล้ว สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งอยู่มาไม่พบกับใคร
ไม่เคยข้องเกี่ยวกับใครเลย ก็ไม่ต้องมาอยู่ร่วมกัน ฉะนั้นเรามันต้องอยู่ร่วมกัน
ด้วยความเข้าใจเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน...”

สุนีย์ ชัยโชติ (ผู้นำกลุ่มและประธานกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ในด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

และนางศรีนวล ทับทิมไทย ได้ให้ข้อมูลถึงการรวมกลุ่มว่า

“... การรวมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนั้น ส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่ม
น้ำตาลแว่นมีความเข้มแข็งเนื่องจาก การพัฒนากลุ่ม ไปสู่ความเข้มแข็งที่สำเร็จ
ต้องใช้หลักกระบวนการรวมกลุ่มกัน ให้ได้เพียงอย่างเดียว และกลุ่มสามารถทำ
ตรงนี้ได้ ก็ถือว่ายังไม่เป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งเท่าที่ควร เพราะในความเข้าใจเองว่า
กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งคือ กลุ่มอาชีพที่สามารถจัดการกับทรัพยากรของตัวเองได้
ทั้งหมด ถึงจะได้ว่าเป็นกลุ่มอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ จะถูกต้องกว่าแต่อย่างไร
ในกลุ่มส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผู้นำกลุ่มและยังกล่าวถึงผู้นำกลุ่มว่ามีบทบาทสำคัญ
ไม่น้อยด้วย...”

ศรีนวล ทับทิมไทย (รองประธานกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ในด้านคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

ดังนั้นผู้นำกลุ่มเป็นผู้มีบทบาทในการร่วมก่อตั้ง จัดตั้งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบอยู่
ทั้งการรวบรวมสมาชิกให้อยู่กันได้มานาน และสร้างความศรัทธาตลอดจนความเชื่อมั่นแก่สมาชิก
กลุ่มทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนางสุนีย์ ชัยโชติ ประธานกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ที่เป็นหนึ่ง
ในผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ สามารถนำพากลุ่มอย่างเข้มแข็งมานาน และยังได้รับ
ความไว้วางใจจากสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ และชุมชนตำบลทำนบมาจนถึงปัจจุบัน

นางสุนีย์ ชัยโชติ เป็นผู้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่มที่จะนำไปสู่การเป็นอาชีพที่เข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืนของการประกอบอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบของชุมชนทำนบได้ โดยที่กลุ่มน้ำตาลแว่นจะได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มกัน และดำเนินกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ซึ่งนางสุนีย์ ชัยโชติ มองว่า ความเข้มแข็งของกลุ่มและการพัฒนาของกลุ่มน้ำตาลแว่นให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องใช้หลักกระบวนการการรวมกลุ่ม เพราะการรวมกลุ่มจะทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายขึ้นมาจากทุกคนในกลุ่ม ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นภายในกลุ่มและเกิดความสำเร็จขึ้นไปพร้อมกับการพัฒนาภายในกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมกันนำพากลุ่มไปได้ ดังนั้นผู้นำและสมาชิกในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมและเกื้อกูลจนทำให้กลุ่มมีการดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

นางสุนีย์ ชัยโชติ เกิดแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดแนวคิดที่จะให้คนมารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง

“...นางสุนีย์ ชัยโชติ เกิดในครอบครัวที่ยากจนในตำบลทำนบ ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา จบแค่ ป. 4 ถูกเอารัดเอาเปรียบมาตลอด จากการเจตนาหรือไม่ก็ตาม ทำให้เกิดความคิดจะเอาตัวรอดการถูกเอารัดเอาเปรียบ และต้องการทำอาชีพที่ตนถนัดให้ตลอดชีวิต ได้คิดหาวิธีมาตลอดด้วยการได้นำประสบการณ์ชีวิตมาคิดวิธี วิเคราะห์ โดยเริ่มทำอาชีพน้ำตาลแว่นของตัวเองจนกระทั่งได้รับการยอมรับคัดเลือกจากชุมชนตำบลทำนบให้เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ และได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้นมาแล้วได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มและในชุมชนทำนบ เป็นผู้นำกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ...”

สุนีย์ ชัยโชติ (ผู้นำกลุ่มและประธานกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
แนวคิดในการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

ในส่วนของผลประโยชน์ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ที่จะได้รับจากการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนั้น ผู้นำกลุ่มได้มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันกับนางศรีนวล ทับทิมไทย รองประธานกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบได้สังเกตเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ สามารถพึ่งพากันมาได้มานานแล้วและไม่ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากที่อื่น เริ่มจากการรวมเงินทุนกันเองในกลุ่ม แล้วค่อยขยายจากเล็ก

ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบจน โตขึ้น ไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลา สามารถทำให้กลุ่มรวมตัวกัน
อย่างเข้มแข็งในการทำกิจกรรมกลุ่มได้

จากการสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในกลุ่มของอาชีพน้ำตาลแว่น ล้วนมีความพึงพอใจในการรวมกลุ่ม
กันทำกิจกรรมกลุ่มน้ำตาลแว่นที่เข้มแข็งมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและความสำเร็จในระดับหนึ่ง
ของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ สมาชิกทุกคนได้ให้ข้อมูลว่า

“...มีความพอใจและภูมิใจมากที่สุด ที่สามารถทำกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ
น้ำตาลแว่นตำบลท่านบมาได้จนถึงปัจจุบัน ทั้งยังได้ทำสิ่งที่ตัวเองชอบสำเร็จ
ทำให้สมาชิกมีรายได้มาจากการทำอาชีพน้ำตาลแว่น และความภูมิใจหนึ่งว่า
ก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้การศึกษาเลย แต่ทำได้เพราะประสบการณ์ชีวิตที่มี
และที่ผ่านมามานั้น...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

ในขณะที่นางศรีนวล ทับทิมไทยก็มีความพึงพอใจพอมากเป็นพิเศษเสริมขึ้นมาอีกด้าน
ตามศักยภาพของตนถือว่าทำได้ดีมาก ได้ให้ข้อมูลว่า

“...พอใจการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมของกลุ่มมากพอสมควร เพราะผู้มารวม
ที่ร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเข้าใจกัน มุ่งกันทำอย่างจริงจัง มีความสามัคคี
เอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน...”

ศรีนวล ทับทิมไทย (รองประธานกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบนั้น ปัญหาที่ถือได้ว่าเล็กน้อย
สามารถรับมือและแก้ไขไปได้เรื่อย ๆ ตามลักษณะของปัญหาที่นางสุนีย์ ชัยโชติ ได้ให้ข้อมูลกล่าว
ไว้ว่า

“...ปัญหาที่เข้ามาตอนนี้แทบจะไม่มี หากมีก็คงเป็นการขยายตลาดว่าจะหาเพิ่มหรือพอแค่นี้ ซึ่งไม่ใช่ประเด็นเหตุผลหลักของกลุ่ม หรือมีผลกระทบต่อกลุ่มเลย...”

สุนีย์ ชัยโชติ (ผู้นำกลุ่มและประธานกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ประเด็นปัญหาและการตลาดของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

และนางศรีนวล ทับทิมไทยได้ให้ข้อมูลในปัญหาที่เกี่ยวกับการตลาดว่า

“...ปัญหาในกลุ่มถือว่ามีน้อย จะมีก็แต่ต้องการเพิ่มตลาดในการส่งผลผลิตนั่นเอง เพราะกลุ่มไม่ได้ขยายออกไปนอกพื้นที่ตำบลทำนบในปัจจุบัน แต่กลุ่มของเราเข้าไปร่วมให้ความรู้การทำน้ำตาลแว่นให้แก่กลุ่มใหม่ กับชุมชนตำบลทำนบที่มาของกลุ่มของเราไปจัดงานให้ความรู้ หรือการจัดนิทรรศการ หรือชุมชนทำนบแจ้งมากับกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ...”

ศรีนวล ทับทิมไทย (รองประธานกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ประเด็นปัญหาและการตลาดของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

2. คุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น

การเกิดกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบที่มีความเข้มแข็งนี้ นอกจากคุณลักษณะของผู้นำแล้ว คุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มน้ำตาลแว่นนี้ มีความร่วมมือกัน และมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็เป็นเงื่อนไขสำคัญนี้ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งได้

“...การมีกลุ่มคิดตรงที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมร่วมกัน จึงดีกับสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ เพราะสมาชิกกลุ่มมีความสบายใจในการทำอาชีพและมีความสุขด้วย และทำให้สมาชิกกลุ่มได้มีอาชีพเป็นหลักแหล่งพอสมควรชีวิตความเป็นอยู่ก็ไม่ลำบากอะไร...”

อนงค์ คล้ายมิตร (สมาชิกกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ในด้านคุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

ซึ่งการรวมตัวของสมาชิกกลุ่มที่นอกจากจะทำให้เกิดเป็นกลุ่มอาชีพขึ้นมาได้แล้ว สมาชิกที่อยู่ในกลุ่มยังมีความรู้สึกที่ว่าตัวสมาชิกเองก็มีความสุขและความสบายใจในการทำอาชีพ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีได้

“...สมาชิกในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นมีส่วนช่วยให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบเข้มแข็งขึ้นเพราะทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดอาชีพเกิดรายได้ในการทำอาชีพน้ำตาลแว่น และเป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งของตำบลทำนบได้และยังช่วยให้สมาชิกกลุ่มทุกคนอยู่ดีมีความสุข...”

สุรัตน์ อิศสระ (สมาชิกกลุ่ม) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ในด้านคุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ

วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

ในกลุ่มสมาชิกมีความคิดไปในทางเดียวกันทั้งสิ้นนั่นคือ เชื่อว่าการรวมกลุ่มกันและร่วมกันทำกลุ่มอาชีพกัน มีส่วนสำคัญในการทำให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบเข้มแข็งโดยสมาชิกกลุ่มได้สังเกตจากชีวิตความเป็นอยู่ของคนในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นว่า ทุกคนมีความสุขจากการทำอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ ได้จากการที่กลุ่มสมาชิกร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มแล้วมีความสุข มีรายได้จากการผลิต และปันผลอย่างเป็นธรรมก็เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันของสมาชิกในกลุ่ม และการมีเงินทุนในการผลิตกันเอง มีการทำกิจกรรมร่วมกันมายาวนาน และมีผู้นำที่เข้มแข็งมาตลอด ทำให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบไม่ต้องไปพึ่งพาเงินทุนจากภายนอกแสดงให้เห็นได้ว่า บทบาทของสมาชิกในกลุ่มก็มีบทบาทสำคัญไม่น้อยกว่าผู้นำกลุ่ม จึงสามารถนำมาสรุปวิเคราะห์กันแล้วจะได้ว่า กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบเกิดความเข้มแข็งขึ้นได้จากเงื่อนไขดังที่กล่าวมา

นอกจากประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันแล้ว ยังมีสมาชิกบางส่วนที่สังเกตเห็นถึงข้อดีของการได้ทำอาชีพน้ำตาลแว่นกับกลุ่มอีกด้วย โดยนางวรรณ เพชรชาติ สมาชิกกลุ่มพูดถึงข้อดีของการทำน้ำตาลแว่นว่า ภูมิใจที่อาชีพน้ำตาลแว่นเป็นอาชีพที่เป็นที่ยอมรับระดับตำบลของชุมชนทำนบ และนางสุรัตน์ อิศสระสมาชิกกลุ่มอีกคนหนึ่งก็มีความเห็นเช่นเดียวกันและได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การที่กลุ่มเรารวมกันและพากันมานานนี้ ทำให้กลุ่มอื่น ๆ เกิดความสงสัยว่าเรารวมตัวกันทำมานานได้อย่างไร กลุ่มมีอะไรที่เป็นจุดแข็งหรือความเข้มแข็งในกลุ่มเรานี้คงจะเป็นที่ต้องการจากกลุ่มอื่น ๆ เป็นแน่แท้ หากไม่เข้มแข็งจริงคงไม่มีการมาศึกษาจากคนภายนอกที่มาสัมภาษณ์ มาดูงาน มาสังเกตการณ์ หรือการมาศึกษาวิจัยในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ

“...ในส่วนของปัญหาในกลุ่ม สมาชิกส่วนใหญ่ยังให้ข้อมูลเพิ่มอีกว่าไม่มีปัญหา พบเพียงแต่ว่าทางรัฐหรือธนาคารจะมีเงินทุนมาให้ แต่ในกลุ่มคิดว่าไม่อยากเป็นหนี้ที่ไม่จำเป็นแก่กลุ่ม และปัจจุบันก็อยู่ได้ไม่ต้องพึ่งแหล่งเงินทุนจากที่ไหนก็ได้...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

จากการสังเกตของผู้ศึกษาวิจัยพบว่า มีสมาชิกหลายคนที่ให้ข้อมูลที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ

“...นอกจากจะดีต่อสมาชิกแล้ว คุณภาพชีวิตของคนในกลุ่มยังดีอีก คือความภูมิใจและความมั่นใจในอาชีพน้ำตาลแว่นของตนเองที่เป็นอยู่ และหากกลุ่มไม่มีความเข้มแข็งกันจริง หรือไม่จริง คงไม่ได้อยู่มาได้จนถึงปัจจุบันนี้แน่...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

สรุปการศึกษาคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ผู้วิจัยได้พบว่าผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มเป็นเงื่อนไขหนึ่ง ของการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบว่าเป็นการเกิดกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งและเป็นกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นที่เข้มแข็งของตำบลท่านบ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาได้

ผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้นำตามธรรมชาติ มีความเป็นกันเอง และเกิดขึ้นได้จากหลายเงื่อนไข เช่น การสืบสานภูมิปัญญาดั้งเดิมของอาชีพน้ำตาลแว่นที่สามารถนำมาจัดการกับกลุ่มให้เข้มแข็งได้ และเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มอาชีพและชุมชนตำบลท่านบ การประพฤติตนตามศีลธรรมของชุมชน หรือการเป็นผู้ต่อสู้ชีวิตมายาวนาน หรือการเป็นผู้มีคุณธรรมในสังคม และการศึกษาที่สามารถรวมกลุ่มกันมายาวนานอย่างเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ

สมาชิกกลุ่ม อาจจะเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกันมานาน คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม ซึ่งสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเหมือนครอบครัวเดียวกัน ทำให้สามารถเข้าใจกันในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มและมีพลังขับเคลื่อนไปได้และในการจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างดี

จากการวิเคราะห์ความเป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งดังกล่าว ถือว่ากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น ตำบลท่าบอง เป็นกลุ่มอาชีพที่มีเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้สามารถเกิดกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งได้ กล่าวคือ คุณลักษณะของผู้นำกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่มที่มีส่วนร่วมกันตลอดมา รวมถึงการมีความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ เข้าใจกัน และเกื้อกูลกันมาโดยตลอด ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีการรวมกลุ่มทำอาชีพน้ำตาลแว่นนั้น ไม่เพียงแต่จะทำให้สร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้เท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และผู้นำกลุ่มรวมถึงสมาชิกภายในกลุ่มก็มีความสุขจากการรวมกลุ่มกันทำอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ด้วย

กระบวนการพึ่งพาตนเองของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น

จากการศึกษาภายในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองพบว่า กลุ่มนี้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มไปด้วยกันทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกันรวมกันเป็นหนึ่งเดียวในการทำอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองมีความเข้มแข็ง เห็นได้จากกลุ่มนี้สามารถพึ่งตนเองได้ สมาชิกมีการจัดการภายในกลุ่มได้เอง มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในกลุ่ม ได้จากการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง ซึ่งผู้วิจัยศึกษาบนฐานของการวิเคราะห์ สามารถนำศักยภาพด้านความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองในแต่ละด้านมาประยุกต์กับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทในรูปแบบ TERMS (T=Technology, E = Economic, R = Natural Resource, M = Mental, S = Socio-cultural) คือ 1) เทคโนโลยี (T) คือ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น 2) เศรษฐกิจ (E) คือ ต้องมีอาชีพและรายได้พออยู่พอกินหรืออย่างพอเพียง 3) ทรัพยากรธรรมชาติ (R) คือ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ อากาศ พอได้พึ่งพาอาศัย 4) จิตใจ (M) คือ มีจิตใจที่เข้มแข็งและแน่วแน่ว่าจะพึ่งตนเองได้ และ 5) สังคมวัฒนธรรม (S) ที่กล่าวมาหากการเกิดความเข้มแข็งได้ดังนี้

1) การพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี

การศึกษาเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองนี้ เงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การทำน้ำตาลแว่นนั้น กลุ่มใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตที่กลุ่มเห็นว่า มีพอเพียงอยู่แล้ว ไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าทดแทนการผลิตที่มีอยู่ของกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มได้ให้ข้อมูลว่า

“...แรงงานจากสมาชิกคิดว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่คือว่า การที่มีเครื่องจักรเข้ามาแทนแรงงานของสมาชิก จะทำให้เป็นการเพิ่มภาระให้กลุ่มเข้ามา แล้วลดคนทำลง ซึ่งไม่จำเป็นเข้ามาในกลุ่ม การทำน้ำตาลแวนหากสมาชิกมาไม่ได้ ก็จะมีตัวแทนหรือหามาทำแทนได้ ส่วนเทคโนโลยีทางสังคม ปรชชานกลุ่มจะมีการวางแผนโดยใช้มนุษย์สัมพันธ์ดีกับสมาชิกกลุ่ม และร่วมคิดร่วมดำเนินกิจกรรม รวมถึงการดูแลร่วมกันอย่างเป็นกันเองเสมอ...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแวนตำบลท่าบอง ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแวนตำบลท่าบอง
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

2) การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มอาชีพน้ำตาลแวนตำบลท่าบอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับการผลิตและความสามารถที่ให้การผลิตน้ำตาลแวนที่มีคุณภาพของกลุ่ม รวมถึงเศรษฐกิจของกลุ่มที่เอื้อกับสมาชิกของกลุ่มด้วย แต่ตลาดของกลุ่มอาชีพยังขาดการติดต่อจากภายนอก ในปัจจุบันทางกลุ่มจะขยายตลาดออกไปสู่ตลาดภายนอกตำบลท่าบอง สมาชิกในกลุ่มได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“...ไม่พึ่งแหล่งเงินเชื่อจากนายทุนหรือหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยเหลือในด้านเงินทุน ส่วนการระดมเงินทุนของกลุ่มก็จากสมาชิกในกลุ่มกันเอง เมื่อผลผลิตที่ได้ก็มาแบ่งปันผลกำไร เก็บไว้เป็นส่วนกลางบ้าง ไว้ซื้อวัสดุอุปกรณ์บ้าง ในการทำน้ำตาลแวนบ้าง และมีการเก็บออมไว้เป็นส่วนปันผลรายเดือนหรือรายปีบ้างแล้วแต่ยอดที่จำหน่ายในการผลิตได้...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแวนตำบลท่าบอง ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแวนตำบลท่าบอง
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

3) การพึ่งตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติ

จากการที่ในตำบลท่าบองมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จึงทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรออกมามากและมีคุณภาพ ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแวนตำบลท่าบอง กล่าวกันว่า

“...ก็สามารถนำทรัพยากรจากต้นตาลโตนคนี้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
แทบทุกส่วน (ต้นตาล โตนค) แต่ที่ทำเป็นอาชีพหลักในชุมชนตำบลท่านบ
ก็มีทำน้ำตาลแว่น ทำน้ำตาลปึก และทำน้ำตาลสด เป็นต้นมา...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจหรือทรัพยากรมนุษย์

สมาชิกของกลุ่มมีการร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม การร่วมด้วยช่วยกัน เอื้อเพื่อ
พึ่งพาอาศัยกันและกัน ทำให้กลุ่มเกิดความสามัคคีกัน และมีการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกนอก
กลุ่มบ้าง เช่น งานบุญ งานกุศลของวัด งานกีฬาหรือประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น ในกลุ่มยังให้
ข้อมูลต่ออีกว่า

“...สมาชิกสามารถพึ่งตนเองได้ โดยตนเองไม่ให้โลก หลง เห็น ได้จาก
การแบ่งส่วนที่ขายได้ภายในกลุ่ม ถือว่ารายได้ที่ได้รับไม่ได้สูง (รายได้น้อย)
แต่สมาชิกคงอยู่ได้ (สามารถรวมกันทำได้กันในกลุ่ม) สมาชิกกลุ่มเห็นว่า
เงินทองที่ได้มา ไม่สำคัญเพียงอย่างเดียว เพราะถ้าสมาชิกเห็นว่าเงินปันผล
ที่ได้รับเพียงน้อยนิด (ไม่มาก) แล้ว ในแต่ละเดือน ก็ทำให้ไม่อยากร่วมกลุ่ม
กันทำน้ำตาลแว่นแน่ และรวมถึงไม่อยู่ได้เช่นนี้ (อยู่มาได้แบบนี้
หรือในปัจจุบัน) ...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคมและวัฒนธรรม

จากสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมกัน มีความสามัคคีกัน ร่วมคิดร่วมช่วยเหลือกัน มีผู้นำ
ที่เข้มแข็งและนำกลุ่มให้เข้มแข็ง ไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม และจากการที่สมาชิกในกลุ่มมารวมตัว
กันและมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นเพื่อพัฒนาชุมชน โดยจะเห็นว่าผู้นำกลุ่ม
จะมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกและร่วมกันกับสมาชิกกลุ่ม ทำให้กลุ่ม
เกิดความเข้มแข็งภายในกลุ่มและดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบมาได้ ในกลุ่ม
ยังกล่าวว่า

“...สมาชิกของกลุ่มอยู่ในชุมชนชนบท การดำเนินชีวิตอย่างสงบ และมีความสุข การดำเนินกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเพื่อการผลิต ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์และสืบทอดกันมานาน และผู้นำกลุ่มมีประสบการณ์มานานในการทำน้ำตาลแว่น จนเป็นที่ยอมรับกันในสมาชิกกลุ่ม...”

สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์
ด้านการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง
วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2552

สรุปผลเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็ง

การศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองนี้ ผลที่ได้ความเข้มแข็งจากเงื่อนไขเกิดจากคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองจากการที่ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม สามารถพึ่งตนเองได้ และสมาชิกกลุ่มมีการจัดการภายในกลุ่มและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้ดี ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาบนฐานของการวิเคราะห์แล้วนำศักยภาพด้านความเข้มแข็งในแต่ละด้าน มาประยุกต์กับทฤษฎีการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท ในรูปแบบ TREMS (T=Technology, E = Economic, R = Natural Resource, M = Mental, S = Socio-cultural) คือ 1) เทคโนโลยี (T) ในการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี ได้ว่า กลุ่มสามารถใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้ามาในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น 2) เศรษฐกิจ (E) ในการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจได้ว่า เศรษฐกิจของกลุ่มเอื้อกับสมาชิกกลุ่ม ทำให้การผลิตน้ำตาลแว่นมีคุณภาพ 3) ทรัพยากรธรรมชาติ (R) ในการพึ่งตนเองทางทรัพยากรธรรมชาติได้ว่า สามารถนำทรัพยากรในชุมชนท่าบองมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและคุณภาพ 4) จิตใจ (M) ในการพึ่งตนเองได้ทางจิตใจหรือทรัพยากรมนุษย์ได้ว่า ในกลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มร่วมกัน มีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อและมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 5) สังคมวัฒนธรรม (S) ในการพึ่งตนเองได้ทางสังคมและวัฒนธรรมได้ว่า สมาชิกในกลุ่มมารวมตัวกัน และมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองเพื่อการพัฒนา รวมถึงผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีความเข้มแข็งภายในกลุ่มขึ้นมาได้